

**Treball de final de grau**

Codi: 100535

Crèdits: 6

| Titulació                 | Tipus | Curs | Semestre |
|---------------------------|-------|------|----------|
| 2500239 Història de l'Art | OB    | 4    | 0        |

**Professor/a de contacte**

Nom: Mariano Carbonell Buades

Correu electrònic: mariano.carbonell@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

**Equip docent**

Mariano Carbonell Buades

Anna Orriols Alsina

Daniel Rico Camps

Jaime Vidal Oliveras

Nuria Llorens Moreno

Eduardo Carrero Santamaria

**Prerequisits**

És recomanable que l'alumnat hagi cursat i aprovat la gran majoria de les assignatures dels tres primers anys de Grau.

Així mateix, és recomanable que l'alumnat domini, a més de l'espanyol i el català, vàries llengües estrangeres, si més no pel que fa a la comprensió lectora.

**Objectius**

I-Objectius:

Amb la realització del Treball de Final de Grau (TFG) es pretén que l'alumne desenvolupi una sèrie de competències específiques, indicadores del nivell de maduresa que ha assolit durant els seus estudis de Grau. Aquestes competències són pricipalment :

1-Demostrar que coneix l'evolució de la imatge artística des de l'Antiguitat fins a la cultura visual contemporània.

2-Fer palès que domina la problemàtica, el vocabulari i els conceptes fonamentals de la teoria de l'art.

3-Deixar clar que posseeix coneixements específics sobre els principals camps d'estudi de la història de l'art, així com sobre els temes i debats historiogràfics i metodològics més importants de la disciplina.

4-Mostrar la seva capacitat d'anàlisi dels coneixements adquirits en les seves diverses facetes (formal, iconogràfica, tècnica, estètica, recepció).

5-Saber aplicar les metodologies pròpies de la disciplina a l'estudi d'un tema.

II-Caràcter i tipologia del treball :

a) No es tracta de realitzar una recerca nova o inèdita, sinó de familiaritzar-se amb les eines, les problemàtiques, les metodologies i els objectius de la recerca universitària, amb l'objecte de desenvolupar un treball crític sobre una temàtica determinada. L'estudiant ha de demostrar la seva capacitat per cercar, seleccionar i interpretar un conjunt de materials i de fonts de caràcter artístic, textual, fotogràfic, fílmic, arxivístic, etc, amb l'objectiu de formular nous interrogants sobre un tema en concret, d'organitzar el seu estudi, estructurar la seva exposició d'una manera clara i ordenada, i arribar, finalment, a unes conclusions ben elaborades. Es tracta, doncs, d'un treball fonamentalment acadèmic, no pas d'un treball de recerca en el sentit estricte, el qual ha de permetre una avaluació global i sintètica de les competències específiques i transversals associades al Grau d'Història de l'Art.

b) Els temes han de ser «oberts» i no massa tancats en qüestions particulars. Per exemple, no es tracta de fer un treball sobre la biografia d'un artista ja estudiat en altres assignatures del Grau, sinó d'analitzar temes transversals que impliquin l'abordatge de qüestions metodològiques i el tractament d'aspectes formatius poc desenvolupats durant els estudis de Grau. Es valoraran molt positivament el temes de llarg recorregut, és a dir, qüestions que impliquin l'anàlisi d'una tipologia arquitectònica en diferents èpoques (o cultures), el fenomen de la vida i la pervivència de les imatges, la història crítica d'una tècnica artística, els canvis i les continuïtats en els conceptes teòric-artístics, les transformacions dels agents de la història social de l'art, etc. Ha de quedar ben clar que un treball que consisteixi en la simple recopilació d'informació, si no va acompanyada de la seva necessària interpretació, no es considerarà complet. Els treballs que es limitin a la sola acumulació de materials d'estudi seran considerats com a no avaluables.

## Competències

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Aplicar el domini de l'instrumental crític i metodològic fonamental per comprendre i narrar la història de l'art i per reflexionar sobre la professió de l'historiador de l'art.
- Aplicar metodologies científiques pròpies de la disciplina de la història de l'art
- Demostrar que es coneix la història de les idees artístiques i els principals corrents teòrics que han impulsat la reflexió sobre l'art, el cinema, els seus creadors i el seu públic al llarg de la història.
- Expressar coneixements específics sobre l'origen, l'evolució i els diversos camps d'estudi de la història de l'art, així com sobre els temes, el vocabulari i els debats clàssics i actuals de la disciplina.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica
- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.
- Reconèixer la problemàtica, el vocabulari i els conceptes fonamentals de la teoria de l'art i del cinema.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament conceptes bàsics de teoria artística i cinematogràfica i la seva evolució al llarg de la història.
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar els debats clàssics i actuals de la disciplina.
4. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
6. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic, els seus creadors i els seus receptors en un context cultural determinat.
7. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
8. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
9. Comunicar de manera clara i en el registre adequat un treball acadèmic
10. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
11. Demostrar el coneixement de metodologies científiques, fonts i teoria de l'art en la lectura, la crítica i la interpretació formal, iconogràfica i simbòlica de qualsevol imatge artística o cinematogràfica
12. Desenvolupar un treball final que reuneixi i interpreti dades i reflexioni sobre algun tema rellevant de la disciplina
13. Diferenciar les teories artístiques sobre un fenomen artístic, els seus creadors i els seus receptors en un context cultural determinat.
14. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
15. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
16. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
17. Interpretar conceptes fonamentals de teoria artística amb esperit crític.
18. Interpretar i comunicar els continguts d'un text de teoria artística i cinematogràfica.
19. Organitzar amb eficàcia i rendibilitat la part autònoma de l'aprenentatge
20. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
21. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
22. Reconèixer els coneixements metodològics, iconogràfics i de teoria de l'art per fer la lectura d'una imatge artística.
23. Reconèixer les bases de dades bibliogràfiques més idònies per obtenir les fonts sobre un determinat tema
24. Reflexionar sobre el treball propi i el de l'entorn immediat amb intenció de millorar-los de manera continuada
25. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.

## Continguts

BLOCS I ÀREES TEMÀTIQUES (a títol orientatiu):

I-Arquitectura i urbanisme:

1. Els elements de l'arquitectura.
2. Recerques sobre l'espai arquitectònic.
3. Tipologies arquitectòniques: forma i funció.
4. Simbolismes de la forma arquitectònica.
5. Temes d'història de l'arquitectura.
6. Teories i crítica de l'arquitectura.
7. La figura de l'arquitecte a través del temps.
8. Relacions de l'arquitectura amb altres arts.
9. La metamorfosi dels edificis. Arquitectura i memòria.
10. Poètiques de l'edifici arquitectònic.
11. Arquitectures pintades. La representació de l'arquitectura.
12. La ciutat: la planificació de les ciutats, la ciutat ideal, les ciutats modernes, les ciutats contemporànies.
13. Qüestions d'arquitectura contemporània.
14. Disseny, història, teoria i crítica del jardí.
15. Historiografia de l'arquitectura: *llegir* Leonardo Benevolo; *llegir* Bruno Zevi; *llegir* Manfredo Tafuri; *llegir* Paolo Portoghesi; *llegir* Giulio Carlo Argan; *llegir* Rudolf Wittkower; *llegir* Sigfried Giedion...

## II-Arts figuratives:

1. Representacions: l'ésser humà, el món natural, la història, les idees, la fantasia i els somnis, el sagrat.
2. Teories de la representació i de la pintura.
3. Formes i funcions de la pintura.
4. Sistemes de proporcions i modes de representació (canons, representació de la llum i de l'ombra, perspectiva, número d'or, etc.).
5. Camins de l'abstracció.
6. Història, teories i mètodes de dibuix.
7. L'ensenyament de les arts.
8. Categories d'anàlisi de l'obra pictòrica.
9. Pintura i literatura.
10. Qüestions a l'entorn del llenguatge i la història de l'escultura.
11. Teoria de l'escultura.
12. Funció i tipologies de l'escultura. Escultura i poder.
13. L'ornament: història i teories.
14. Música i arts visuals.
15. Les arts visuals i el teatre.
16. Debats i recerques dels inicis de la fotografia.
17. Pensaments sobre la imatge fotogràfica.
18. Fotografia i món modern: la visió de la ciutat.
19. Història de la fotografia.
20. Fotografia i pintura.
21. Fotografia i literatura.
22. Temes de fotografia contemporània.

## III- La imatge en moviment:

1. Temes d'història i teoria del cinema.
2. Cinema i realitat.
3. Cinema i literatura.
4. Els gèneres cinematogràfics.
5. La cultura contemporània i el cinema.
6. El cinema no narratiu.
7. L'art filmat.
8. El videoart.
9. Art electrònic i realitat virtual. L'obra d'art immaterial.
10. L'art d'acció. El *happening* i la *performance*: història i crítica.

## IV-El llenguatge de les imatges:

1. Teories de l'art: Wincklemann, Riegl, Wölfflin, Warburg, Saxl, Panofsky, Gombrich.
2. Història i teories de: el retrat, el paisatge, la pintura d'història, la natura morta, la pintura de costums, el nu i el cos.
3. Temes d'art i cultura visual: relacions de l'art amb la ciència, la tecnologia, la política, la societat, les religions, etc.
4. Temes d'art i etnografia.
5. Les imatges artístiques contemporànies i "la societat de l'espectacle".
6. Lectures semiòtiques de la imatge.
7. Intertextualitat.
8. Arquetipus i temes d'enquadrament.
9. Història de la indumentària: vestit i rol social; vestits per l'escena; ficció i fantasia; moda i art modern.
10. Art i gènere.

## V-Recepció i redescoberta:

1. La redescoberta d'Egipte.
2. La redescoberta de Grècia i Roma.
3. La redescoberta de l'Edat Mitjana.

4. Renaixement i renaixements.
5. L'Orientalisme.
6. La còpia. El fenomen de l'apropiacionisme: antecedents i actualitat.
7. La reutilització. Els *spolia*.
8. La *damnatio memoriae* i la iconoclàstia.
9. Els *revivals*.
10. Primitivismes i el mite del retorn.
11. El paper de l'espectador: visió i experiència de l'obra artística.
12. L'art en escena: el paper dels museus i les exposicions a debat.

#### VI-Treball i condició social de l'artista. Comitència i mercat:

1. Mites i llegendes de l'artista.
2. Teories de l'artista.
3. L'aprenentatge i els mètodes de treball.
4. Llibres de models i quaderns d'esbossos.
5. El rol social de l'artista.
6. Els viatges d'artista.
7. Col·laboracions creatives: relacions d'artistes plàstics amb escriptors, músics, directors de teatre, ballarins, científics, etc. Obres col·lectives. Tallers artístics.
8. Qüestions sobre els artistes de les avantguardes.
9. L'artista després de la modernitat. Artistes en un món globalitzat.
10. Patronatge artístic. Col·leccions i col·leccionistes.
11. Rutes de les arts. Història del comerç artístic.
12. Valor artístic i valor econòmic.

#### VII-Estudiant, descrivint, jutjant, comentant l'art i l'obra d'art:

1. Literatura artística: tractats, vides...
2. *Ekphrasis*. La descripció de l'obra d'art.
3. *Periegesis*. Els relats de viatges.
4. *Technai*.
5. Qüestions d'historiografia de l'art.
6. Tendències i debats de la història de l'art actual.
7. Temes d'història de la crítica.
8. La crítica i els crítics contemporanis.
9. Temes d'art i filosofia.

#### VIII-Història de les tècniques artístiques: processos d'execució, anàlisi i restauració:

1. Història i teoria de la restauració.
2. Temes d'història i teoria de la ceràmica (precolombina inclosa).
3. Història del mosaic.
4. Història de l'art tèxtil (precolombí inclòs).
5. Història i teoria del color. Els pigments al llarg de la història.
6. Temes d'història de les tècniques de la pintura al fresc, el tremp, l'oli, l'aquarel·la, etc.
7. Història de les tècniques i els materials de l'escultura.
8. Temes d'història de l'orfebreria.
9. Els procediments del vitrall al llarg del temps.
10. Art i química.

#### IX-Art musulmà a Al-Andalus i altres territoris

#### X-Altres cultures: Àsia, Àfrica, Amèrica i Oceania

#### XI-Formes del col·leccionisme d'art: de l'Antiguitat a l'actualitat

## Metodologia

a) Durant la primera quinzena d'octubre l'alumnat sol·licitarà formalment (a través de la butlleta d'inscripció) al coordinador dels TFGs el tema, d'acord amb la llista orientativa d'àrees temàtiques que consta en aquest document o a proposta pròpia. En conseqüència, el tema l'escull lliurement l'estudiant, amb el vist-i-plau del coordinador dels TFGs.

b) No es podrà realitzar més d'un treball específic d'un mateix tema, és a dir, no s'admetrà que més d'un alumne treballi un mateix assumpte concret. Òbviament, sí que hi podrà haver més d'un treball d'una mateixa àrea temàtica, però de continguts diferents.

c) L'assignació del tutor corresponent (dins dels que hi ha a l'equip docent) la farà el coordinador dels TFGs.

d) Durant la primera quinzena del mes de novembre el coordinador dels TFGs farà pública l'assignació del tema i del tutor.

e) Data límit de presentació del treball: Juny 2023 (la coordinació de TFG indicarà la data exacta a l'inici del curs 2022-2023)

f) Data de defensa del treball: Juny 2023 (la coordinació de TFG indicarà la data exacta a l'inici del curs 2022-2023)

**Nota:** es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

| Títol                                              | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                              |
|----------------------------------------------------|-------|------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Tipus: Dirigides                                   |       |      |                                                                                       |
| Sessió formativa sobre la redacció del treball     | 3     | 0,12 | 9, 11, 19, 20, 22, 23, 24                                                             |
| Sessió informativa                                 | 3     | 0,12 |                                                                                       |
| Tipus: Supervisades                                |       |      |                                                                                       |
| Seguiment dels treballs                            | 48    | 1,92 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25 |
| Tria del tema                                      | 3     | 0,12 |                                                                                       |
| Tipus: Autònomes                                   |       |      |                                                                                       |
| Preparació i redacció del treball de final de grau | 90    | 3,6  | 2, 4, 5, 8, 9, 12, 19, 20, 23, 24                                                     |

## Avaluació

I-Requisits bàsics:

a) El treball ha de ser individual. Es valorarà l'esforç, la imaginació, la qualitat de la redacció i l'esperit crític de l'alumne.

b) En cas de plagi, el treball serà qualificat amb un zero. El plagi té lloc quan es copia una o més frases de fonts que no s'han identificat pas d'una manera adequada, presentant-les com si fossin originals del propi estudiant (això inclou la còpia de frases o paràgrafs extrets d'Internet sense haver-los modificat i oferir-los com a originals). El plagi és una seriosa ofensa. Els estudiants han d'aprendre a respectar la propietat intel·lectual

dels altres, identificant adientment qualsevol font que utilitzin i, a la vegada, ésser responsables de l'originalitat i l'autenticitat dels textos que elaboren.

c) El tema del treball no pot coincidir amb el treball de cap altra assignatura del Grau. Si es detecten duplicacions, el treball no serà avaluat.

d) Es valorarà la consulta de bibliografia estrangera.

e) El treball podrà estar escrit en català, espanyol, anglès, francès o italià.

f) Les faltes d'ortografia i les incorreccions gramaticals baixaran la nota del treball.

## II-Estructura i extensió:

a) El cos del treball ocuparà una extensió aproximada d'entre 20 i 30 pàgines (2100 caràcters / pàgina), descomptats els capítols d'agraïments, motivació i bibliografia, així com la informació complementària (imatges, gràfics, apèndixs documentals, etc.).

b) L'estructura del treball ha de ser clara i concisa, i comprendrà, a grans trets, un estat de la qüestió del tema, un desenvolupament crític i unes conclusions.

c) El treball s'ha de presentar per duplicat i imprès a espai 1,5. Cadascuna de les còpies ha d'anar acompanyada d'un CD o un pendrive que contingui, en diverses aplicacions informàtiques, l'arxiu del text, les fotografies editades amb qualitat alta i, si es dóna el cas, documents fílmics o sonors. A més, l'estudiant adjuntarà una declaració de no plagi, convenientment signada.

d) L'índex anirà al començament del treball.

e) Les pàgines i les fotografies han d'anar convenientment numerades, incloses les dels apèndixs.

f) En els peus de foto de les il·lustracions ha de constar necessàriament, a part de la informació habitual, la seva procedència.

g) Les notes han d'anar a peu de pàgina.

h) A la portada del treball ha de constar necessàriament, com a mínim, la informació següent: el tipus de treball (és adir, cal especificar que es tracta del Treball de Final de Grau), el títol complet del treball, el nom i els cognoms de l'estudiant, el corresponent NIU, el nom i els cognoms de la persona que l'ha tutoritzat i el curs acadèmic.

## III-Avaluació

- L'avaluació i puntuació del treball resultarà de la mitjana ponderada de tres qualificacions:

1) La qualificació que li adjudiqui el tutor a partir de la seva lectura (55% de la qualificació final).

2) La qualificació que li adjudiqui el tutor en relació al procés de tutorització (unes tres tutories obligatòries, fixades per cadascun dels tutors, els quals també indicaran a l'alumnat els lliuraments previstos) (5% de la qualificació final).

3) La qualificació corresponent a l'exposició oral de l'estudiant - una presentació de 15 minuts com a màxim, acompanyada de power-point - davant d'un tribunal integrat per dos membres del professorat, designat pel coordinador dels TFGs (40% de la qualificació final). A la presentació es valorarà l'oralitat, l'estructura, els recursos emprats i l'interès de l'exposició.

- La qualificació de "no avaluable" es donarà quan l'estudiant no hagi lliurat la versió final del Treball de Final de Grau.

- El Treball de Final de Grau només té una convocatòria i no pot ser recuperat.

- Per a la concessió de la "Matrícula d'Honor" el coordinador dels TFGs designarà una comissió que tingui en compte en un 75% la nota del TFG i en un 25% la nota de l'expedient de l'alumne dels dos últims cursos (3r i 4t).

- Hi ha la possibilitat de publicació al Dipòsit Digital de Documents de la UAB de tots els TFGs amb una nota final igual o superior a 9. Per tal de poder fer-ne la publicació, l'estudiant haurà de signar i lliurar al coordinador dels TFGs el document de consentiment elaborat per la Biblioteca d'Humanitats.

## Activitats d'avaluació

| Títol                                         | Pes  | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                                  |
|-----------------------------------------------|------|-------|------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Presentació oral del Treball de Final de grau | 40 % | 1     | 0,04 | 9, 10, 11, 24                                                                             |
| Procés de tutorització                        | 5%   | 1     | 0,04 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 |
| Treball de Final de grau                      | 55%  | 1     | 0,04 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 |

## Bibliografia

Per les notes i les referències bibliogràfiques, vegeu: *Les referències i les citacions bibliogràfiques, les notes i els índexs*, Gabinet de Llengua Catalana de la UAB, Bellaterra, 1998:

[http://publicacions.uab.es/lilibres/fitxa\\_web\\_lilibres.asp?ID=467](http://publicacions.uab.es/lilibres/fitxa_web_lilibres.asp?ID=467)

## Programari

Si calgués un programari específic s'indicaria oportunament.